

УДК 811.161.2'38–11"18/19"І.Франко

РОЛЬ ІВАНА ФРАНКА В РОЗБУДОВІ НАУКОВОГО СТИЛЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Олена ТРУШ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української мови,
вул. Університетська, 1, 79000 Львів, Україна*

Простежено шляхи формування та особливості функціонування наукового різновиду української літературної мови протягом важливого в її історії періоду – другої половини ХІХ ст., з'ясовано роль І. Франка в розбудові наукового стилю української мови: у витворенні наукової термінології та розвитку синтаксичної структури в системі складного речення.

Ключові слова: науковий стиль, термінологія, синтаксична організація наукового тексту.

Проблему формування наукового стилю в українській мові на різних етапах її розвитку мовознавці розглядали по-різному. Зокрема, в літературі, яка була видана в радянський час, серед лінгвістів панувала думка про те, що у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. “публіцистичний же і особливо науковий стилі через різні несприятливі історичні обставини, в яких розвивалася українська літературна мова до Жовтня, не могли цілковито викристалізуватися і набути належного поширення в дореволюційний час. ... Удосконалюючись шляхом творчого контакту з відповідними стилями російської літературної мови, публіцистичний і науковий стилі української літературної мови швидким темпом остаточно сформувалися за роки Радянської влади” [24, с. 320]. У цьому ж виданні П. Плющ наголошує на “довершеній майстерності” наукових та науково-публіцистичних праць Івана Франка. Чи немає в цих твердженнях певних суперечностей? Чи могли б наукові твори І. Франка бути “майстерно довершеними” без відповідного досвіду попередників? Спробуємо відповісти на поставлені питання і простежити історію зародження й формування наукового стилю української мови.

В історії української літературної мови перші граматичні та лексикографічні праці, у яких подано низку лексем лінгвістичної терміносистеми, датуємо періодом кінця ХVІ – першої половини ХVІІ ст. Ще з давньокиївських часів в українській мові продовжує панувати традиційно-“слоговий” принцип поділу на стилі; йдеться про три стилі: високий, середній (звичайний), низький (“подлий”, знижений). Конфесійну й ораторську літературу писали церковнослов'янською мовою, функціонально призначеною для високого стилю. Середній стиль “поєднував у собі церковно-слов'янські

елементи (основа стилю) і місцеві фонетичні, граматичні і лексичні особливості. Це мова літописів і художньої літератури” [28, с. 4]. Низький стиль – це “мова народна, якою можна писати тільки речі неповажні, наприклад т. зв. інтермедії чи інтерлюдії, призначені на посміх для поважних людей” [17, с. 172].

Уже в XVIII ст. традиційно-“слоговий” поділ на стилі занепадає й утверджується структурно-функціональний, тобто поділ на художній, діловий, науковий, публіцистичний та релігійний (конфесійний) стилі мови, що пов’язано з остаточним закріпленням народнорозмовної основи в українській літературно-писемній мові та інтеграцією в один із двох типів мови (“славенороської” та книжної української мови). За таких обставин високий і середній (частково) стилі втрачають свою вагомість, а низький та середній (повністю) – “літературно утверджуються” [20, с. 21]. Щодо наукової мови, то вона виявилась “у науково-практичному жанрі: лікарських і господарських порадниках, травниках, календарях, різноманітних рецептах, приписах тощо” [20, с. 55].

У першій половині XIX ст. мовна ситуація змінюється: відкривають університети, які одразу ж стають центрами культури, літератури, мови та науки, починають видавати періодичні видання. Освіта відповідно потребує підручників та наукових праць. Тому з’являється великий інтерес до науки, а разом із тим науковий підхід до української мови та її правопису. Українські романтики ставлять собі за мету обґрунтувати окремішність української мови для науки. Скажімо, М. Максимович у збірнику “Малоросійськія песни” (1827) “перший науково довів, що наша мова – мова самостійна, й без перерви розвивається від найдавніших часів” [17, с. 202]. У Галичині ідеї романтиків сповідувала “Руська трійця”. За дослідження проблем літературної мови ґрунтовно взявся Я. Головацький (наукові праці: “Розправа у язиці южноруським і його наріччям”, “Три вступительные преподавания о русской словесности”, “Матеріали до словаря малорусского наречія: А-З”).

Варто зауважити, що для XIX ст. характерним є розвиток наукового стилю в Наддніпрянській Україні й Галичині поокремо, і пов’язаний або з певними видатними постатями, або з певними періодичними виданнями. Н. Зелінська стверджує, що процес становлення наукового стилю не “був “знеособлений”, – навпаки, ... саме завдяки тому, що тогочасну українську науку... творили сильні, літературно обдаровані мовні особистості, – а в науково-гуманітарній сфері і взагалі переважно письменники, – український науковий стиль на початковому етапі формувався як явище естетичне і, на відміну від уніфікованого стилю пізнішого часу, був виразно індивідуалізований” [8, с. 127].

Що ж стосується Наддніпрянської України, то з появою “Основи” (1861), яку видавали В. Білозерський, П. Куліш, М. Костомаров, українські письменники та науковці почали широко публікувати свої науково-популярні праці, адже це було “видання журнального типу, літературно-наукове своїм характером, але й з дописами побутового змісту” [34, с. 151]. Усі праці написані живою народною мовою, у чому й полягало їх позитивне значення у становленні наукового стилю нової української літературної мови, хоча саме “Основи” належить і перша, з ініціативи П. Житецького, серйозна спроба порушити питання про науковий стиль української мови в теоретичному плані й накреслити перспективу його розвитку” [6, с. 4]. Із цього журналу починає формуватися науковий стиль “у сучасному його розумінні (формулювання окремих терміносистем

відповідно до різних галузей знань)” [4, с. 403], як один із його різновидів – науково-популярний [див.: 14, с. 282].

У другій половині XIX ст. на Наддніпрянській Україні велику роль у розвитку української наукової мови відіграли П. Куліш, І. Нечуй-Левицький, О. Кониський та ін.

П. Куліш перший подав зразки наукової прози, зокрема історичної та літературно-критичної. На думку М. Драгоманова, “Куліш першим у нас почав писати тоді критичні та історичні статті по-українському, – історичні, зрештою, напівпопулярні” [19, с. 23]. Про спроби наукової мови П. Куліша згадує і В. Чапленко [див.: 34, с. 126]. “П. Куліш у мовно-літературному процесі другої пол. XIX ст. був тією постаттю, яка протягом усього творчого шляху намагалася створити на основі народної мови високоінтелектуальну літературну мову, що рівнялася б з мовами культурних народів” [3, с. 272–273].

Перу І. Нечуя-Левицького належать такі наукові та науково-популярні праці, як: “Унія й Петро Могила” (1875), “Перші київські князі: Олег, Ігор, Святослав” (1876), “Св. Володимир і його потомки” (1876), “Татари й Литва на Україні” (1876), “Світогляд українського народу” (1876), “Сьогочасне літературне прямування” (1876). У листі до В. Щурата сам І. Франко писав про мову І. Нечуя-Левицького (зокрема, його роману про інтелігенцію “Хмари”): “...його “Хмара”, хоч по змісту річ і неглибока, та все-таки стилістично дуже інтересна і встиду журналові не робить. І мова прекрасна. Ми, галичани, не швидко до такої дійдем” [32, с. 491].

О. Кониський видав всього одну наукову працю у двох томах “Т. Шевченко-Грушівський, хроніка його життя” (1898–1902), “його “доброї мови” не міг не визнати навіть його ідейний супротивник М. Драгоманов” [34, с. 153].

Після виданих заборон українського слова 1863 та 1876 років (відповідно – Валуєвського циркуляра й Емського указу) культурне й літературне життя в Наддніпрянській Україні припиняється. М. Драгоманов виїжджає за кордон, у Женеву, де видає журнал “Громада”, у якому друкує свої науково-популярні та публіцистичні праці, зокрема, “Про козаків, татар та турків”, “Віра й громадські справи”, “Швейцарська спілка”, “Рай і поступ”, “Переднє слово до громади”, “Шевченко, українофіли й соціалізм”, “Література російська, великоруська, українська й галицька”, “Наукові коментарі до “Політичних пісень українського народу” та ін. Мову М. Драгоманова, як вказує М. Жученко, “...ми вважаємо за найкращий зразок наукової української мови” [7, с. 305].

На думку І. Огієнка, у Галичині розвиток наукової мови пов’язаний із професором Олександром Барвінським [17, с. 249], який разом із В. Антоновичем уклав програму “Руської історичної бібліотеки”. У межах цієї програми з 1886 року було опубліковано 24 томи перекладених українською мовою найкращих праць про Україну.

У Галичині формування наукового стилю пов’язане передусім із заснуванням Товариства імені Шевченка у Львові 1873 року, метою якого була “популяризація українського літературного слова” [19, с. 89–90]. Отож, спершу задумане як літературне, поступово Товариство об’єднує навколо себе й науковців інших галузей, тому 1892 року було реформоване в Наукове товариство імені Шевченка – “перший український науковий центр нового зразка” [19, с. 90], “перша українська академія наук” [10, с. 154]. На думку Б. Якимовича, “власне І. Франко одним із перших висунув ідею й особисто був причетний до реформування Товариства в інституцію на кшталт європейських Ака-

демій наук...” [36, с. 231]. Адже Товариство працювало у трьох секціях (філологічній, історико-філософській і математично-природничо-лікарській), займалося питанням творення науки українською мовою, зокрема наукової термінології усіх сфер життя (суспільно-політичної, релігійної, лінгвістичної, друкарської, військової, музичної тощо). “Як форма організації наукової діяльності НТШ відзначалося чіткою структурою, наявністю своєї школи науковців, налагодженою системою мережі наукової педагогіки” [9, с. 22].

Діяльність Наукового товариства імені Шевченка “сприяла загальному розвитку української мови, консолідувала її на рівні вироблення наукового стилю” [19, с. 92]. Про роль НТШ у розвитку української літературної мови згадує Д. Гринчишин: “Товариство дбало про розвиток української мови, підносило її на вищий ступінь відповідно до потреб суспільного розвитку, виробляло й удосконалювало її науковий стиль” [2, с. 69].

У діяльності НТШ для розвитку української наукової мови зробив чи не найбільше М. Грушевський: він “своєю глибоко цінною всежиттєвою працею довів усьому науковому світові, що українська мова здатна бути мовою науки як і всі інші мови” [17, с. 250]. Про плідну діяльність М. Грушевського й І. Франка у НТШ неодноразово згадують дослідники у своїх розвідках, зокрема В. Дорошенко (цит. за Я. Мельник): “Обидва працювали дуже інтенсивно. Обидва були стовпами НТШ...” [15, с. 197].

Для друкування наукових праць були засновані “Записки Наукового Товариства імені Шевченка”, перші томи яких “супроводжувались підзаголовком: “Видавництво, присвячене науці і письменству українсько-руського народу”” [12, с. 10]. На відміну від “Основи”, праці якої друкували частково українською, частково російською мовами, мовою Записок НТШ була українська. З цього приводу зауважив О. Купчинський, сьогодні – голова НТШ: “Впровадження української мови до “Записок НТШ” як обов’язкової переслідувало чи не дві основні цілі, а саме: по-перше, задекларувати перед світом мову великої європейської нації як такої, в умовах її бездержавности та стагнації, зокрема щодо наукового розвитку; по-друге, – довести спроможність української мови обслуговувати науку насамперед через підготовку журналів і книжкових видань як повноцінної і рівноправної наукової мови серед інших мов слов’янських народів” [12, с. 21]. Це був “перший український загальнонауковий часопис, що став репрезентативним органом усієї національної науки, виданням високого європейського рівня” [8, с. 232].

Як бачимо, уже у другій половині XIX ст. маємо численні здобутки в розвитку української наукової мови, тому не можемо погодитися із твердженнями про початок формування наукового стилю української мови тільки на межі XIX–XX ст.

У Галичині автором понад сотні наукових та літературно-мистецьких праць, які відіграли визначну роль у розвитку української наукової мови, був І. Франко. Митець, як слушно зазначають мовознавці, “швидко переріс тісні рамки локального “галицького” письменника і перетворився на письменника всеукраїнського. Саме тому І. Франко став одним із творців української літературної мови, одним із основоположників її публіцистичного, а частини й наукового – в галузі філології – стилів” [22, с. 107]. На думку І. Білодіда, письменник практикою, своєю науковою і публіцистичною діяльністю “утверджував ці стилі, виробляв їх мову” [1, с. 46]. Є. Регушевський називає І. Франка “не лише наукотворцем, а й основоположником наукового стилю сучасної української літературної мови” [25, с. 4].

Неодноразово торкаючись різних мовних проблем у наукових розвідках, І. Франко прагнув їх розв'язати як теоретично, так і своєю мовотворчістю. Роль письменника в розбудові наукового стилю української мови полягає в унормуванні, витворенні та використанні наукової термінології, а також в удосконаленні синтаксичної системи української мови, зокрема структурної організації простого, а особливо складного речення як основного виразника складних значенневих відношень між компонентами, що підпорядковано логічності викладу матеріалу.

Характерною ознакою наукового стилю є термінологія, яка передає певну систему наукових понять тієї чи іншої мови й відповідно становить основу цього мовного стилю. Неабияку роль у виробленні термінологічних систем української мови відіграв І. Франко. Його “заслуга... полягає насамперед у застосуванні великої кількості спеціальної лексики, термінології та номенклатури з власне українських джерел й інтернаціонального фонду, і тим самим кодифікації цієї лексики у науковому мовленні” [30, с. 70]. Письменник у багатьох працях так чи інакше торкався проблем терміна в системі української наукової мови, його функціонування, творення та семантики. І. Франко дав сучасне тлумачення поняття “науковий термін” і сприяв утвердженню новітньої мовознавчої термінології [27, с. 776]. Питання про роль І. Франка в розвитку, унормуванні та розробленні термінологічної лексики неодноразово порушували у своїх працях Т. Панько, М. Леонова, Є. Регушевський, І. Кочан, З. Франко, І. Ціхоцький, О. Сербенська та ін. Зокрема, Т. Панько аналізувала міркування письменника щодо основних рис термінів: точності й однозначності, національності й інтернаціональності, “відповідності терміна суті означуваного ним поняття, доцільності чи недоцільності його емотивності” [19, с. 18], підкреслювала внесок І. Франка в розвиток української економічної термінології [18].

М. Леонова розглядає ті тематичні групи термінолексики, які утвердив І. Франко в українській мові: суспільно-політичну, філософську, історичну, літературознавчу, лінгвістичну, редакційно-видавничу, абстрактну та ін.; з'ясовує питання використання термінів іншомовного походження в національній лексикології тощо [13].

С. Пінчук та Є. Регушевський проаналізували літературознавчі терміни в наукових і публіцистичних працях І. Франка (завершальним етапом став “Словник літературознавчих термінів Івана Франка” С. Пінчука й Є. Регушевського [23]). Окрім цього, Є. Регушевський уклав “Словник мовознавчих термінів Івана Франка” [26], а до 150-річчя від дня народження Каменяря видав монографію “Нариси про мову наукових праць І. Я. Франка”, у якій стисло охарактеризував період розвитку української літературної мови кінця XIX – початку XX ст., окреслив шляхи творення наукового стилю (зокрема, фахової термінології), погрупував мовознавчі терміни, виявлені в наукових і публіцистичних працях І. Франка, за тематичним принципом (усього 13 груп), з'ясував походження та вживання тих чи інших термінів в українських граматиках та мовознавчих працях різного часу [25].

І. Кочан окреслила такі аспекти діяльності Франка-термінолога, як його роздуми про термін і термінологію, про переклад термінів різних наукових галузей та творення ним своїх, національних термінів; про функціонування термінологічної лексики у художніх творах та ін. [11, с. 701].

Водночас І. Франко ще й збагачував поетичний текст науковою лексикою, надаючи, таким способом, їй іншого звучання. “Заслугою Франка, як майстра слова, є... введення цієї лексики в систему тропів і фігур. І тут письменник був новатором...” [31, с. 509]. Таке явище характерне для поетичного мовлення другої половини ХХ ст. загалом і творчості шістдесятників зокрема. Інтелектуалізацію мови в художньому мовленні, а саме в аспекті мовної характеристики персонажів-інтелігентів у прозі Каменяра досліджує І. Ціхоцький [29, 33].

Отже, лексика української мови загалом і наукова термінологія зокрема, внесок І. Франка в її витворення й утвердження були й досі залишаються предметом розгляду численних мовознавчих розвідок, основою термінологічних словників, чого не можемо сказати про дослідження синтаксису Франкового наукового мовлення, адже синтаксичні особливості наукового стилю виявляються насамперед у складних реченнях із їх чіткістю побудови й логічною послідовністю викладу, семантичними відношеннями між предикативними частинами.

Синтаксис письменника – це фрагмент синтаксичної структури наукового мовлення другої половини ХІХ ст. Ф. Жилко зауважив: “Мова тодішніх писань галицьких публіцистів і учених синтаксичними структурами, як правило, була далекою від народної, від синтаксису загальнонародної української літературної мови, що утворювалась на основі середньонадніпряньських говорів. У їх мові було багато латинських і польських синтаксичних конструкцій” [5, с. 23–24]. П. Плющ стверджує, що мова наукової літератури, преси і публіцистики “...була дуже штучна, часто насичена невдалими термінами, полонізмами (лексичними і граматичними) і вражала важкою синтаксичною будовою, часто на німецький лад” [24, с. 263]. М. Жовтобрюх висловив аналогічну думку про наявність діалектних форм, побудову синтаксичних конструкцій під впливом інших мов [6, с. 6]. І. Нечуй-Левицький, роздумуючи про синтетично-штучний характер тогочасної літературної мови, що розвивалася під усілякими впливами, вважав, що “для літератури взірцем книжного язика повинен бути іменно язык сільської баби з її синтаксисом” [35, с. 29]. Ще у граматиці І. Могилиницького “за нормативні визнавалися і деякі вузькодіалектні синтаксичні конструкції” [16, с. 70].

Щодо Франкового синтаксису, то Ф. Жилко зазначав: “Розмовні, оповідні синтаксичні структури він переносить у мову своїх публіцистичних і наукових праць, ускладнюючи їх будову за зразками синтаксичних структур високорозвинених літературних мов” [5, с. 24]. Про синтаксис першої повісті “Петрії й Довбушуки” пише З. Франко так: “Синтаксис авторської мови в повісті також відповідав тодішнім естетичним вимогам – гіпертрофії фрази, надмірному нанизуванню паратактичних і гіпотактичних конструкцій... Ускладненим, але не бездоганим з погляду струнності і ясності синтаксисом позначена авторська мова майже всієї повісті” [31, с. 479]. Про синтаксичну побудову речень як ознаку книжності мовлення персонажів згадує І. Ціхоцький: “Часто зустрічаються речення великі за розміром, ускладнені нанизуванням сурядних і підрядних речень, однорідних членів, уточнень. ... Попри розлогість синтаксичної побудови, сприймаються такі висловлювання напрочуд легко, а на читача (слухача) справляють потрібне враження” [29, с. 124]. І. Петличний писав: “І. Франко велику увагу звертає на будову складних речень, зосереджується на структурі кожної синтаксичної одиниці... з

метою наблизити синтаксичні конструкції складних речень до конструкцій, властивих загальноукраїнській літературній мові” [21, с. 345].

Саме структурно-семантичний аналіз складного речення, його змістових відношень та синтаксичних засобів між предикативними частинами як елементарних, так і неелементарних конструкцій уможливило визначення ролі І. Франка у витворенні й удосконаленні синтаксису наукового стилю української мови. Порівняльний аналіз кількох редакцій Франкових наукових статей, спостереження над авторськими виправленнями тексту на різних мовних рівнях (зокрема, синтаксичному) дають уявлення про мовну еволюцію письменника в наближенні західноукраїнського варіанта літературної мови до її східноукраїнського взірця, засвідчують його роботу над шліфуванням мови наукових праць.

1. Білодід І. Каменярь українського слова (До 110-річчя з дня народження і 50-річчя з дня смерті І. Я. Франка). – К.: Наук. думка, 1966.
2. Гринчишин Д. Проблеми мовознавства на сторінках довоєнних видань Наукового товариства ім. Шевченка // З історії Наукового товариства імені Шевченка: Зб. доп. і повідомл. наук. сесій і конф. НТШ у Львові / Ред. О. Купчинський. – Львів, 1998. – С. 66–70.
3. Должикова Т. Засоби інтелектуалізації української літературної мови другої половини XIX століття (на матеріалі творчості П. Куліша) // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2004. – Вип. 34. – Ч. II. – С. 272–276.
4. Єрмоленко С. Науковий стиль // Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В., Тараненко О., Зяблюк М. та ін. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М.П. Бажана, 2004. – С. 403–404.
5. Жилко Ф. Роль Івана Франка в історії української літературної мови // Українська мова в школі. – 1956. – № 3. – С. 18–26.
6. Жовтобрюх М. Мова української преси (До середини дев’яностих років XIX ст.). – К.: Вид-во АН УРСР, 1963.
7. Жовтобрюх М. Науковий стиль української мови // Мовознавство. – 1968. – № 1. – С. 3–13.
8. Жученко М. Про українську літературну мову // Дніпрові хвилі. – 1913. – Ч. 22–24. – С. 304–307.
9. Зелінська Н. Поетика приголомшеного слова (Українська наукова література XIX – початку XX ст.): Монографія. – Львів: Світ, 2003.
10. Корбич Г. Журнал “Літературно-науковий вісник” львівського періоду (1898–1906). – К.: ТОВ Вид-во “Обереги”, 1999.
11. Котлобулатова І. Книгарі та книгарні в минулому Львова. – Львів: Аверс, 2005.
12. Кочан І. Термінологічні проблеми у працях Івана Франка // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнар. наук. конф. – Львів: Світ, 1998. – С. 701–703.
13. Купчинський О. Бібліографія фундаментального видання Наукового товариства ім. Шевченка (замість передмови) // Бібліографія Записок Наукового товариства імені Шевченка Т. I–ССХL, 1892–2000 / Укл. В. Майхер, ред. О. Купчинський. – Львів, 2003. – С. 3–30.
14. Леонова М. Роль І. Франка в розвитку термінологічної лексики української мови //

- Наукові записки Чернівецького держ. ун-ту. – Т. XX. – Серія філол. наук. – Вип. 3. – 1956. – С. 128–143.
15. *Мацько Л., Сидоренко О., Мацько О.* Стилїстика української мови: Підручник. – К.: Вища школа, 2003.
  16. *Мельник Я.* І остання часть дороги... Іван Франко: 1908–1916. – Дрогобич: Коло, 2006.
  17. *Москаленко А.* Нормалїзація української літературної мови: Бібліографічний покажчик. – Одеса, 1974..
  18. *Огієнко І. (Митрополит Іларїон).* Історія української літературної мови / Упор. М. Тишошук. – К.: Наша культура і наука, 2001.
  19. *Панько Т.* Вклад І. Франка у розвиток української економічної термінології // Іван Франко. Статті і матеріали. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1965. – Зб. 12. – С. 122–131.
  20. *Панько Т., Кочан І., Мацюк Г.* Українське термінознавство: Підручник. – Львів: Світ, 1994.
  21. *Передрієнко В.* Формування української літературної мови XVIII столїтті на народній основі. – К.: Наук. думка, 1979.
  22. *Петличний І.* І. Франко в боротьбі за загальноукраїнський синтаксис літературної мови в Галичині // Іван Франко. Статті і матеріали. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1956. – Зб. 5. – С. 326–369.
  23. *Пилинський М.* Мовна норма і стиль. – К.: Наук. думка, 1976..
  24. *Пінчук С., Регушевський Є.* Словник літературознавчих термінів Івана Франка. – К.: Наук. думка, 1966. – 272 с.
  25. *Плющ П.* Історія української літературної мови: Підручник. – К.: Вища школа, 1971.
  26. *Регушевський Є.* Нариси про мову наукових праць І. Я. Франка. – Сімферополь: Таврія, 2006.
  27. *Регушевський Є.* Словник мовознавчих термінів Івана Франка. – Сімферополь: Доля, 2002.
  28. *Регушевський Є.* Франко Іван // Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В., Тараненко О., Зяблюк М. та ін. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М.П. Бажана, 2004. – С. 775–776.
  29. *Русанівський В.* Ще про дві літературні мови в Київській Русі // Мовознавство. – 1996. – № 6. – С. 3–12.
  30. Стежками Франкового тексту (комунікативні, стилїстичні та лексикографічні виміри роману “Перехресні стежки”) / Ф. Бацевич (наук. ред.), С. Бук, Л. Процак, А. Ровенчак, Л. Сваричевська, І. Цїхоцький. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007.
  31. *Франко З.* Мова І. Франка-вченого // Матеріали міжвуз. конф., присв. 110-річчю з дня народж. та 50-річчю з дня смерті І. Я. Франка. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1968. – С. 70–72.
  32. *Франко З.* Мова творів І. Франка // Курс історії української літературної мови: В 2-х т. / За ред. І. Білодіда. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958. – Т. 1. – С. 476–518.
  33. *Франко І.* До В. Г. Щурата. [Львів], 10 квітня // Франко І. Зїбр. творів: У 50 т. – К.: Наук. думка, 1986. – Т. 49. – С. 490–491.
  34. *Цїхоцький І.* Мова прози Івана Франка (стилїстичні новації). – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006.
  35. *Чапленко В.* Українська літературна мова. Її виникнення й розвиток (XVII ст. – 1917 р.). – Нью-Йорк, 1955.
  36. *Шевельов Ю.* Внесок Галичини у формування української літературної мови. – К.: Вид. дїм “КМ Академія”, 2003.
  37. *Якимович Б.* Іван Франко – видавець: Книгознавчі та джерелознавчі аспекти. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006.

IVAN FRANKO'S CONTRIBUTION TO ELABORATING SCIENTIFIC STYLE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

Olena TRUSH

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Ukrainian Language,
1 Universytetska Str., 79000 Lviv, Ukraine*

In the research the author highlights the ways of forming and peculiarities of functioning of scientific subtype of the standard Ukrainian language within a very important period of its development – the second half of the 19th century, elucidates Ivan Franko's contribution to elaborating scientific style of the Ukrainian language: in forming scientific terminology and in development of syntactic structure within the complex sentence system.

Key words: scientific style, terminology, syntactic organization of scientific text.

РОЛЬ ИВАНА ФРАНКО В РАЗВИТИИ НАУЧНОГО СТИЛЯ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА

Елена ТРУШ

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра украинского языка
ул. Университетская, 1, 79000 Львов, Украина*

Прослежены пути формирования и особенности функционирования научной разновидности украинского литературного языка на протяжении важного периода в его истории – второй половины XIX в., выяснена роль И. Франко в развитии научного стиля украинского языка: в создании научной терминологии и развитии синтаксической структуры в системе сложного предложения.

Ключевые слова: научный стиль, терминология, синтаксическая организация научного текста.

Стаття надійшла до редколегії 15.01.2010

Прийнята до друку 26.01.2010